

آبونه شرائطی

ممالك عثمانیه ده سنه لکی (۶۵)، الق
ایلغی (۲۵) غروشدور .

ممالك اجنبیه ده سنه لکی (۱۷)، الق
یلغی (۹) قرانقدور .

اداره خانه

باب عالی جاده سنده دائره مخصوصه

اضطرابات

آبونه بدلی پشندور .

§

مسلكه موافق آثار مع الممنونیه قبول
اولنور . درج ابدله بن یازیلر احاده
اولونماز .

۱۳۳۰

اضطرابات

رساله مزدن آلمدیغی کوسونلک شرطیه
بتون یازیلر هر هانکی برهونه طرفندن
اقتیاس اولونه بیلیر .

§

مکتوبلرک، امضالرک واضح و اوقوتاقلی
اولمسی و آبونه صره نومروسى محتوی
بولونمسی لازمدور .

§

ممالك اجنبیه اچون بونه اولر
درسلیرشک فرانسوزجه ده یازلمس و جا
اولنور .

§

ردوندرلدیکى، ان نه یه دائر اولدیغى
واضعا بیلدیلمس و جا اولنور .

اسلامیتك سوق طبیعتله كندی کندیلکندن ایلرله مکده اولدیغنی کوروخجه قودور ییورلر . اسلامیتی تمدنه مانع ، تهذیب اخلاقه حائل تلقی ایلورلر . بو فکرلرینی آرتق آپ آجیق میدان قویمقدن چکنمیورلر . مسلمانلری هر زرده اولورسه اولسونلر تضییق ، انواع مشکلاته دوچار ایتیمی خرستیانلغك تعالی و ترقیسی اوغورنده بر وظیفه مقدسه بیلورلر .

انکلتزده باسیلان ، انکلیز میسیونرلرینک مروج افکاری ، لسان حالی اولان The moslem world مجموعه سنده بر انکلیز میسیونر راهبی طرفندن یازیلان مقاله پك زیاده جالب نظر دقتدر .

خرستیانلرك — خصوصیه روحانی صنفه منسوب اولان قسمك — نه قدر متعصب اولدقارینی آکلامق و کورمك ایستینلر بومقاله یی اوقومیلدرلر . محترم قارئلر مزه خرستیانلرله یاپازلرك اوزون مقاله سنی قسماً عینیه نقل و ترجمه ایتیمی وظیفه بیلدك :

« خرستیان زنگینلرینک تبرع ایتدکری پاره لر سایه سنده ، عالم نصرانیته هر سنه بیکلرجه ، یوز بیکلرجه غیر مسیحی داخل اولوب ، حق یولی بولیورلر . میسیونرک موجب اقتضای اولا یاپازلر ، راهب لر شرق هر طرفه صوقو . لقمه و هر درلواذا وجفایه قاتلانمقددرلر . راهب لر ، دنیانک هر درلوراختی ، صفا ولدتی ترک ایدرك ، آب و هوا سیله امتزاج ایدمککری ، اسانلرینی بیلمد . کبری وحشی ، نیم وحشی ، بدوی اقلیم لره ، دیار لره نشر عیسویت مقصدیه قوشیورلر . بوزوالیلرك چوغی صیحاقدن ، حرارتدن ، رطوبتدن آرز مدت طرفنده متأثر ویتنا اولورق ، کیسه سز ترک جان ایتك بچوریتنده قالیورلر . چوق دفعه لر ، بولندقلری کویلدرد ، طاغ لرد ، یایلارده ییه جکسز ، صوسز قالدندن اولیورلر . اوکی دیار بعیده ده ، کندیلرینه باقه جق ، آلام واضطرابلرینه اشتراك ایدمکک ، قسماً اولسون آنلره تسلی و یرمکک بردینداشه بیله تصادف ایتمیورلر . بونکله برابر قلیلرند ، مفکر لرنده یأس و نومیدیدن ذره قدر اثر قاز ، آنلرك یکانه مدار تسلیلری ، امیدلری غیر نصرانی اولان برایکی دین جاهلنی ، بت پرستی ، راه صواب و حقدن انحراف ایدن (!) بر مسلمانلری خرستیانلغه دعوت ایتك ، بیله کله رینی آنلره تلقین ایلکدن عبارتدر .

« بودین مجاهدلری ، بوزبک عسکرلری بعضاً هندستانک اورمانلرنده کی مدهش ییلانلرک زهرلی دیشلرینه ، آفریقا حیوانات وحشیه سنک تعقیباته گرفتار اولورلر . حیاتلری در حال ممات منقلب اولیور .

« زوالی راهب لر هر شیرینی ، بوتون موجودیتلرینی ، حتی انسانلرجه اك عزیز ، اك مقدس اولان حریتلرله عزت نفسلرینی بیله بعضاً آفاق آتته آله رق ، هرچشید ناکاملغه قاتلانهرق ایفای وظیفه ده بولنورلر . آنلرك مکافاتلری ، راه هدایت بیک مشکلاتله اهدا ایلدکری مهتدیورلر .

« راهب لر مزده اولهجه اوروپانک انکلتزه ، فرانسه ، آلمانیا و سائر ممالک متمدنه سنی ترک ادب و شرق اک کشف ، اک فنا آب و هوا یه مالک قطعاته کیدوب ، اوراده کی غیر مسیحیلرک حریتلرینه بیک صعبوتله حلول ، بیک مشقتله نفوذ ایدرك ، سنلرجه تملکه ایچنده ، اولوم و عذاب قورقوسیه برارککی ، یاخود بردیشینی نصرانیته ادخال ایدرلر .

« بویچاره مجاهدلر ، دیشلرندن ، طیرناقلرندن آرتیردقلری آرز بارینی خرستیانلغه دلاتلرله پیرو اولانلره تقسیم ایدرك ، آنلری تطیبه ، ترفیه چالیشیرلر . بعضاً ایچنده بولندقلری محیطه خوش کورونمک و تماسیده بولندقلری اقوام غیر متمدنه نك نظر دقتلرینی جلب ایتمکک ایچون ، اوملککتک ، اومحیطک عرف و عاداتیه الفت و تخلق ایتك اوزره ، بریلرک کیدکری عینی البسه یی کیسه مضطر قالیورلر .

« اومت ، بوبله لکله ، بیک زحمت و مشکلاتله میسیونرلر ایش کورورلر .

جنکیزخان ، ایکنجی کوچلو خانک چوقاقندن وضعفندن بالاستفاده باباسیله اولان معاهده یی اخلاص ایدمکک انفراد واستقلال فکرنده بولوندی . کوچلو خان ، مخالفت کوسته ریخه آرارنده محاربه آچیلدی . جنکیز خان ، اوغلی (دوشی خان) ی (.) براردو ایله یوللادی . دوشی خان کوچلو خانک عسکرینی بوزدی و کندیشنی اولدوروب باشنی باباسنه کتیردی .

جنکیز خان ، تمامیه کسب استقلال ایدنجه خوارزمشاهدن مخادنت طلبنده بولوندی . مطلوبی حاصل اولمایینجه عسکر چکوب مقاتله یه کیریشدی . خوارزمشاهک اوردوسی منهم ، کندیشنی فراره مجبور اولدی . جنکیز خان ، بلاد ماوراءالنهری استیلا ایلدیککی کبی خوارزمشاهی تعقیب ایتدیردی . او ایسه طبرستان کولنده کی اطیه التجا و اوراده ارتحال ایلدی .

طاهر المولوی

داماسی وار

[۰] عربجه تاریخلری جنکیززاده (جوجی خان) ی ، (دوشی خان) دیه کوسترلر .

مطلبیات

مسلمانلق عالمنده حرکت عمومی

البلاغ غزته سی حرکت اسلامییه دائر تخصیص ایتش اولدینی بر باش مقاله ده هر طرفه بولنان اقوام اسلامییه ده حرکت اسلامییه باشلادینی و بونک هر حالده مسلمانلر ایچون خیرلی اولاجنی قویاً مأمول بولندیغنی سوبله دکن صوکره دیورکه :

« ممالک عثمانیه ده کوریلن انتباه عمومینک غایتی : دین ، عادات ، اخلاق اعتباریه عصر اوله ، عصر مجد و حیت ، عصر سیاست و کیاست ، عصر علم و عمل ، عصر استقلال و ترقی اولان خلفای راشدینه رجوع ایتکدر .

بلاد فارسه کلنجه ، اونلرده مجد سابقلرینی اعاده ایچون کیجه کوندوز چالشیورلر .

آفغانستانده ملل مترقیه نك صعود ایتدیککی درجه یه وصول ایچون دائمی بر حرکت مشاهده اولنمقددر .

هند ، قافقاسیا ، چین ، جاوا کی ممالک اسلامییه کلنجه : بورالرده مهم مهم جمعیات دینییه تشکل ایدرك اسلامک حال حاضرینی دوشونمکده اولدقلرینی کورو یورلر .

مصر ، آفریقا ، جزیره العربیه ایسه انتباه اسلام هر طرفدن زیاده در .

خرستیان میسیونرلکی عظیم تلاش ایچنده در

دارالخلافة

اسلام ارشاد جمعیتی ، تأسیسی زمانی کلدی

آوروباده ، هندستانده ، چین و ژاپونیا ده ، آفریقا ده ، فیلیپین اطهرلنده کمال فعالیتله عیسوی ، نصرانی نشر و ترویجه چالیشان میسیونرلر ،

بوتون اسلام علماسنك، بوتون اسلام زنكینلرینك هر فدا كارلقدہ بولنه جقلری شهسزدر .

خواجه لر من ، علمامن ، دیندارلر من بو کا ، اوت بو کا حصر مساعی ایللی . یوقسه روز محشرده عندالله و عندالرسول مسئول طوتیه جقلردر . بویه بر تشبثدن ، بوکی بر امر خیره کیتمکدن نه حکومت متبوعه من ، نه ده اوروپا بزی منع ایده من . یتکه تشبث اولنان ایشه دینی بر صورتده صاریلهم . نیتمز ، مقصدمن ، غایه من ترویج دیانت اسلامیة اولسون .

بزه قالیرسه ، لوندرده نشر اسلامیتله اوغراشان و بر جوق لوردلری ، انکلتزه ا کابری اسلامیتله تشرفه موفق اولان (خواجه کمال الدین) افندی حضرتلرینی کرک عثمانیلر ، کرک مقام مشیخت بر آز ماده و معناً تلطیف ایتلیدرلر . چونکه بو بویوک ذات ، بزم یایمدیغیزی ، یایمدیغیزی انکلتزه محیطنده - بیک درلو محرومیتله قاتلامق صورتیه - یایمده در .

جدآشایان تأسفدرکه ، دنیانك هر طرفدن خواجه کمال الدین افندی به درلو درلو تقدیرات و تبریکات ، مادی معاونتیلر بذل اولندیقی حالده ، مرکز خلافت محیطندن بو اسلام خادمه بو آنه قدر هیچ بر شی یایلمدی !

بز ، مسلمانلغه قارشو بو قدر لاقید قالیرسه ک عجباً جناب حق بزه هیچ یاردم ایدرمی ؟ (ان نصر و الله ی نصرکم) . بز حقه یاردم ایدرسه ک حقده بزه یاردم ایدر . او حالده ، حقه ، حقیقه یاردم ایتمکدن نیچون قاجیوروز ؟ بزم اولیای امور من ، اغنیامن اوزرینه بوکی خیرلی و اسلامیت ایشلرینه یاردم ایتک فرضدر .

ممالک شرقیه ده کی خرسیتیان میسیونر جمعیتلرینه حکومتلری طرفندن هر کونا معاونت بذل ایدلمکده در . میسیونرلرک ، مکمل مکتبلری ، کلاسالری ، کتبخانه لری ، مطبعه لری ، حتی خرسیتیان کنجلیرینه مخصوص آبارتمانلری و کلی ایراد کتیرن املاک و اراضیلری بیله واردر .

بومعاونتله مظهر اولان میسیونرلر شهسز فعالیتله ایش گوره بیلرلر . اسلامیتی اعلا ایچون یاییلان دیندارانه خصوصی تشبثلر هر نه قدر فائده دن خالی دکل ایسه ده ، جمعیتجه ، ملتجه ایدیه جک اولان تشبث البته ده عظیم منافع تأمین ایلیه جکدر .

یوقسه الحمدلله خصوصی صورتده ، فی سبیل الله ، نشر اسلام ایچون چالیشانلر آز دکدرلر . الله اکسیدده ایتسون .

کچن سنه لر نجف علماسندن شهرستانی زاده (سید هبه الله) حضرتلری نجفده کی بوتون واری یوغنی صاندقدن صوکره نشر اسلام ایچون چینه ، ژاپونیا به کیتمش ، یوزلرجه غیر مسلمی اسلام ایتشدر . لوندرده کی خواجه کمال الدین افندی ده بویه جه فی سبیل الله کوکلی اوله رق میدانه آتیمشدر . بونلرک ایکسندن بشقه ده بر جوق کیمسه لری طانیورزکه الیوم بو اوغورده چایشیورلر . فقط بر ایکی مسلمانک چالیشمه سیله اوته کپلرک ، بزم ، سائر مسلمانلرک لاقید قالملی ایجاب ایتز .

بونلرک مصارف سفریه لری ، یسه جک ، ایچه جکلری ، کیه جکلری ، مسکن اجرتلری هب اغنیامنک جیب حیت و عنایتندن چیقان تبرعاتدن ، اعانه لردن تسویه اولنور .

« دیگر طرفدن بونلری - راهب و راهبه لری - میسیونرچیلکه لایق اولق اوزره میسیونرلرک بوره ک قابیله تأسیس ایتکلری دینی مکاتبده یتشدریمک و آنلری خطابت وجداله آتیشدیره جق علوم و فنونی اوکره تک ایچون هر نوع مزاحه ، مشافه کوکس کرلیر . خرسیتیانلی نشر و توسیع ایچون منتظماً ، مکملاً چالیشیلدینی بو اوغورده هر سنه مادی معنوی فدا کارلقدده بولونولدیقی حالده بته کورپیورزکه ، شارلایان ، دساس بر قاج اسلام سرسریلرینک دام رقابت و تزویراتندن قورتولق نصیب اولیور !

« بودساسلرک هیچ بر جمعیته ، منتظم بر تشکیلاته منسوب اولدقلری حالده ، صرف شونی بونی قاندریمق و آنک صرتندن کچنمک ایچون آرمه صیره ، قویروقلی سرسری ییلدیزلر کی اوتده بروده کورونوب ، هراستدکلرینی ، دیله دکلرینی یاغنه موفق اولیورلر . باره سز ، بولسز ، فدا کارلقسز اوله رق آفریقاده ، جاوا ، سومطره آطله لرنده ، سیلان ، برمایالتلرنده بر جوق غیر مسلملری سفسطه ایله ، حیله ایله قاندریوب اسلام یاییورلر .

« بوقدرله ده اکثراً ایتزلر ، تاجان اومزه قدر حلول ایدرلر ؛ لوردلر منی ، قونتلر منی ، قانیتلر منی ، اغفاله ده موفق اولورلر . بودساسلق قهرمانلردن ، هندستانده تأمین معیشتدن عاجز هندلی (خواجه کمال الدین قادیانی) نامنده بری بر قاج سنه دن برو لوندرده تورمه مکه باشلامش ویش اون یاپراقدن عبارت اولان اسلام مجموعه سنی چیقارمقله اشتغال ایدن سرسری (!) شو صوکره سنه لرده لوندرنک یوزلرجه اشراف و اعیانی مسلمان ایتش ، اوزواللی عقل قهرالینی (!) آلداته بیلمشدر .

« بز ممالک شرقیه ده کی بت پرستلری خرسیتیان ایتکه چالیشیرکن ، اسلام دساسلری ، اوروپاده کی صاغلام خرسیتیان اعیانی بالمقابله مسلمان یاییورلر .

« انکلتزه رجال سیاسیه و دینه سنک بوحالره قارشو اختیار سکوت ایللری غیر جائزدر . چونکه بواسلامیت میقروبلری هر طرفه سرایت ایدرلرسه ، صوکره کوکلرینی قازمق ، اوروپایی آنلردن تطهیر ایتک غیر قابلدر .

« ذاتاً اسلامیتله ، آکا مذسوب اولان طوائف و اقوام بوسوتون ضعفه ، موته محکوم اولدقجه ، خرسیتیانلق و مدنیت حقیقه یر یوزنده کرکی کی انتشار ایده مبه جکدر . بونلری بر آن اول استیصال ایتک هر خرسیتیان اوزرینه فرضدر .

ایشته بالاده کی هذیانلر بر خرسیتیان راهبنک آغزندن ، قلمندن

چیقپور . فقط بز بولا قیردیلدن مایوس اولمایه رق چالیشمالی بز . بزه

خرسیتیانلر کی میسیونر تشکیلاتنه باشلاملی بز ، حکومت اسلامیة ایله

اغنیامن بز بویوله جدی و مادی معاونت ایتمکه دیناً مکلفدرلر .

او کی بر قوته مالک اولورساق ، بزه صنوف علمیه من ایچون -

میسیونرلرکه مخصوص اولق اوزره - کوزل ملی مدرسه لر آچاره

آنلری دین مجاهدلری ، حق عسکرلری اولق اوزره یتشدریر ،

اسلامیتی نشر ایچون دنیانك هر طرفه اعزام ایلرز . بوسایه ده ، آز

مدت ظرفنده هندستانده ، جاوا ، چینده ، ژاپونیا ، آفریقاده

هر سنه طبیعتیه ، کندی آرزو و هوسلریله اسلامیتی قبول ایدن یوز

بیکلرجه ضالانده قالان بت پرستی ، شو عصر منورده قلبلری ظلام

کفر ایچنده بویان اولان اوروپا خرسیتیانلرینی دین مبین اسلامه ادخال

ایده بیلرز . بوشرفه مشرف اولانلر ، بالآخره اسلامیتک تعالی

و ترقیسی ایچون هر درلو فدا کارلقدده بولنه جقلری شهسزدر . بوامر

خیره ، اقوام اسلامیة نك جمله سی کوکلری رضاسیله اشتراک ایده جکلری ،

افغانستانده فارسی لسانیه منتشر (سراج الاخبار) غزته سنده او قود یغمزه نظراً بر آی اول هندستانك (احمد نكر) قصبه سنده قحطدن متأثر بولنان ایکی بیک هندو — بت پرست — یه میسیونر پاپازلی ارزاق و ما کولات تدارك ایتملی اوزرینه ، پاپازلرک بوجومرد لکلرینی ، مرحمتلرینی کورن آج هندولر ، درحال رفته کله رگ خرسنیاں اولشلردر. عجا بو اثر انسانیتی هندولر ، مسلمانلردن کورمش اولسیدیلر ، مسلمان اولیه جقلرمی ایدی ؟

خرستیانلغه یکی داخل اولانلر ، هیچ بر حسن اخلاقه متخلق اوله مدقلری میداندهدر . چونکه بت پرستلر ، کندی اسکی دیانتلرینی ترک ایتمکله توحید یولنه کرمیورلر . بالعکس یکی ومدنی بر بت پرستلکه — تثلیثه — دوچار اولیورلر . بوندن بشقه مسکرات استعمالندن . مناهیدن آلیقونلیورلر . حالبوکه مسلمان اولسهلر ، هر درلو فنالقدن تخلیص کریبان ایده جکلری کی ، وحدت الهیهی آکلایه جقلر ؛ آخرتلی ده معمور و مسعود اوله جقدر .

مرکز خلافتده بویه بویوک دینی بر تشبث اجرا ایدیلر سه بالجه بر یوزنده بولنان مسلمانلرک بزه قارشو اولان رابطه مادیه و معنویه لری آرتار ؛ بزم اسلامیت اوغورنده فداکار بر ملت اولدیغمزی آکلار ، بزه هر درلو معاوننده بولنورلر . حق یولنده یاییلان رفا کارلق عقیم قانز ، جناب حق آتی نتیجه لندیرر . بناء علیه هیچ کجیکیمهلم ، درحال ماضی بی تلافی به چالیشلم .

• عالم اسلامی خرسیتیانلشدیرمق ایچون •

• آرناوودلق بر آناختار ایمش ! •

لوندرده پروتستان میسیونرلری طرفندن نشر اولونان انگلیزجه (عالم اسلام) مجموعه سندن ترجمه اولونان آتیده کی مقاله یی ده قارئلر مزك وبوتون مسلمانلرک عبرت و انتباه کوزیله و کال دقتله او قوملرینی رجا ایدرز . تا که نصرانیت عالمک بومدهش فعالیتلرینه . انترقه لرینه قارشو عجز و مسکنتله وقت کچیرمه نك نه بویوک جنایت اولدیغنی تقدیر بو یورسونلر . الیوم (آمریقان بورد) دینیلن اوزنکی و قوتلی میسیونر جمعیتنه منسوب ایکی آمریقالی ایله ایکی یرلی واعظ آرناوودلقده بولمقددهدر . مقاله نك محرری اخیراً آرناوودلقده اجرای سیاحت ایدن مبستر (أریکسون) نامنده مدهش بر میسیونرذر . خرسیتیانلق عالمی غلیانه کتیرمک ایچون باقکزر نه افترالرده ، نه هذیانلرده بولونیور :

«درت یوز الی سنه ظرفنده ، عثمانلی قهر و ظلمی آلتنده ازیلمش اولان آرناوود قومی بو کون بویوک بر فقر و پریشانی ایچنده بولنیور . عصر لرجه عثمانلی دولتک تحت استیلا سنده قالان بو مملکت سکانک همان همان لصفی احیا ایدیشدر .

«بوحو و اتلاف صور مختلفهده وقوع بولمشدر : محاربه لرده یوز بیکلرجه آرناوود محو اولمش ؛ آسیای عثمانینک مختلف اقسامنه سوق

اولنان یکتیلردن آنجق یوزده بری عودت ایده بیلمشدر . سلطانلردن باشلایهرق تا ادنا نفرلره وارنجهیه قدر بتون تورکلرک حر مخانه لری آرناوود قیزلری ایله مالامال اولدیغنی ده خاطره کتورملی در !

«آلتی یوز بیک شوقدر آرناوود ، عثمانیلرک مظالمی سببیه اجنبی دیارینه هجرت ایتمشلردر .

«وقیله جبراً اسلام ایدلمش اولان آرناوودلرک بو کونکی یکونی آنجق بر بچق ملیون قاله بیلمشدر .

«شیمدی بوملک ، بوملت ، عثمانلینک تحت اسارتندن قورتولدی . فقط ترقی و تعالی به پک مستعد اولان بوقومی احاطه ایدن تهلکه اولکندن دهاوخیمدر . بوقومک ، اورتودوقس ایله قولیک کلیسالرینه منسوب دولتلر طرفندن یوتولسی مستبعد دکلدر . بر طرفدن آوستریا ، ایتالیا ، دیگر طرفدن صرب ، یونان و اسلاولر بوقومه کوز دیکمشلردر ؛ دینلرینی قومیتلرینی احایه بیوک غیرتلی کوستریورلر . بو اصیل و شجیع ملت تام زماننده وقت کچمه دن قورتاریلنا زسه چوق سورمز یر یوزندن آرناوود نام وشانی قالقه جقدر .

«شیمدی امین اولمیدرکه آرناوودلنک تمامیت قومیه سنی تأمین ، ترقی و ترفیه حالی کافل اوله جق یکانه چاره حیات ، پروتستانلاشدیرمقدن باشقه بر شی اوله ماز . ذاتاً آرناوودلرده بو چاره نجاخشایی حس ایتمشلردر . بوکا دلیل اوله رق دییه بیلیرمکه ، لوندیره سفرا قونفرانسنده آرناوود هیئت رسمیه سنک بر پروتستان پرئسی طلب ایتسی کافیدر .

«شمدی به قدر «سلطان» حضرتتیری بونلرک پادشاه و خلیفه لری ایدی . حالبوکه عثمانلی اداره سی ظلمدن باشقه بر شی دکل ایدی . صوکرملری زمام حکومتی اللرینه آلان «کنج تورکلر» ک آمالی ایسه ، علناً و قطعاً دیندارانه بر مملک تعقیب ایدرک بتون امپراطورلنی عثمانلیلاشدیرمق اولدیغندن بونی کورهن آرناوودلر ، قیام و عصیان ایتدیلر . چونکه ملنک رؤسای دیورلرکه : «بو پولتیقه به مطاوعت ایتسه یدک اتحار ملی یی کندی المنزه اجرا ایتش اولوردق .» عثمانلی اداره سنک بر بلادن باشقه شی اولمادیغنی آرناوودلر متحداً بیان ایتمکدهدرلر . بناء علیه آرناوودلر کمال جسارتله دیورلرکه : «محمدیلک ، اسلامیت بزه بر آفت ولعت اولمشدر . بودین مملکت مزده قالدقجه بز فلاح بوله مایز .»

«یوزلرجه رؤسا ، خواجهرلر Hodjas و اصناف ، یکدیگرینه وبکا دیورلرکه : «بزم اجداد مزك دینی خرسیتیانلق ایدی . او وقت ماتمز مترقی و مختیار ایدی ، حالبوکه بو کون آچلقدن اولیورز . بناء علیه اسکی دین مزده و رسه ک نه باس وار ؟ اسلامی ، آسیای عثمانیلر جبراً بزم — آوروپالی اولدیغمز حالده — آره مزه صوقدیلر . بودین هیچ بروقت بزم ایچمزده اساسلی بر صورتده تقرر ایتدی ، اخلاق و آداب ملیه مز ایله اصلاً توافق ایتدی ! بالفکس بودین بزه فلاح و نجات ویرمکدن باشقه اوزر مزه آغیر بر یوک اولدی . هایدی بودینی ده عثمانلینک بویوندروغی کی اوزر مزدن آتوب دفع ایدلم !» دیورلر .